

PASSFR.EU

A Digital Learning Platform for Generation Z:
Passport to IFRS®

UFRS® 8 Faaliyet Bölümleri

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

UFRS 8 Ne Zaman Uygulanır?

TEMEL TANIMLAR

Faaliyet Bölümü

Bir işletmenin hasılat yaratan ve harcamaya sebep olan bir faaliyetidir. Bu faaliyetler hakkında ayrı finansal bilgiler mevcut olup faaliyet sonuçları düzenli olarak gözden geçirilir ve bu bilgilere dayanarak, kaynak yönetimi kararları verilir.

TEMEL TANIMLAR

Faaliyet Bölümü

Bir işletmenin hasılat yaratan ve harcamaya sebep olan bir faaliyetidir. Bu faaliyetler hakkında ayrı finansal bilgiler mevcut olup faaliyet sonuçları düzenli olarak gözden geçirilir ve bu bilgilere dayanarak, kaynak yönetimi kararları verilir.

İşletmenin faaliyetlere ilişkin karar almaya yetkili mercii

İşlevi, işletme faaliyetleri ve kaynakların tahsisi hakkında faaliyet bölümleriyle ilgili kararlar almak ve faaliyet bölümlerinin performans değerlendirmesini yapmak olan kişi veya gruplardır.

Faaliyet Bölümü Kavramı

- Faaliyet bölümü, bir işletmenin hasılat oluşturan ve harcama yapan ve hakkında ayrı finansal bilgilerin mevcut olduğu bir bölümdür.
- Ancak, faaliyet bölümünün bazı durumlarda, örneğin gelecekte gelir yaratması beklenen yeni iş faaliyetleri gibi, hasılat elde etmediğini belirtmek gerekir.

Faaliyet Bölümü Kavramı

- Bir faaliyet bölümü, bir varlığın parçası olarak tanımlanabilir.
- Ancak bazı durumlarda, işletmenin ayrı bir bölümü her zaman faaliyet bölümü olarak değerlendirilmez.
- Örneğin, bir işletmenin hasılat getirmeyen veya elde edilen önemsiz hasılat birimi, faaliyet bölümü olarak değerlendirilmez.

İşletme Faaliyetlerinden Sorumlu Karar Vericinin Görevleri Nelerdir?

İşletme Faaliyetlerinden Sorumlu Karar Vericinin Görevleri Nelerdir?

- İşletmelerde, işletme faaliyetlerinden sorumlu karar vericinin işlevleri genellikle bölüm yöneticileri, operasyon şefleri veya bir grup icra direktörü ve diğer kişiler tarafından yerine getirilir.
- İşletmelerin çoğunda, faaliyet bölümleri yukarıda bahsedilen üç özellikten birine sahiptir (hasılat getiren faaliyetler olması; faaliyetlerin düzenli olarak gözden geçirilmesi; ayrı finansal bilgilerin mevcut olması), ancak böyle bir işletme faaliyetlerini farklı şekillerde raporlayabilir ve sunabilir.

Faaliyet Bölümü Yöneticisinin Görevleri
Nelerdir?

Faaliyet Bölümü Yöneticisinin Görevleri Nelerdir?

- Faaliyet bölümü yöneticisi, bölümün planlarını veya tahminlerini, finansal sonuçlarını hazırlar ve bunları faaliyetlere ilişkin karar almaya yetkili merci ile tartışır. Faaliyetlere ilişkin karar almaya yetkili kişinin aynı zamanda faaliyet bölümünün yöneticisi olabileceği ve faaliyet bölümünün yöneticisinin aynı zamanda birkaç bölümün yöneticisi olabileceği unutulmamalıdır.
- Bazı kuruluşlarda yöneticiler farklı ürün veya hizmetlerden sorumluyken; diğerlerinde ise coğrafi alanlardan sorumlu olabilirler.

Faaliyet Bölümlerine İlişkin Örnekler

Faaliyet Bölümü Türü	Örnekler
Coğrafi Bölgeler	Z Şirketi faaliyet bölümlerini müşterilerinin niteliği ve konumuna göre belirlemektedir: Avrupa, Asya, and Amerika

Faaliyet Bölümlerine İlişkin Örnekler

Faaliyet Bölümü Türü	Örnekler
Coğrafi Bölgeler	Z Şirketi faaliyet bölümlerini müşterilerinin niteliği ve konumuna göre belirlemektedir: Avrupa, Asya, and Amerika
İş Bölümleri	X İşletmesinin üç bölümü vardır; Birinci bölüm kişilere, ikincisi şirketlere, üçüncüsü ise kamu kurumlarına ekipman satmaktadır. X İşletmesi, faaliyet bölümlerini bu bölümlere göre belirlemiştir.

Faaliyet Bölümlerine İlişkin Örnekler

Faaliyet Bölümü Türü	Örnekler
Coğrafi Bölgeler	Z Şirketi faaliyet bölümlerini müşterilerinin niteliği ve konumuna göre belirlemektedir: Avrupa, Asya, and Amerika
İş Bölümleri	X İşletmesinin üç bölümü vardır; Birinci bölüm kişilere, ikincisi şirketlere, üçüncüsü ise kamu kurumlarına ekipman satmaktadır. X İşletmesi, faaliyet bölümlerini bu bölümlere göre belirlemiştir.
Hizmetler	Y Şirketi, sunucu kiralama, çevrimiçi danışmanlık ve BT ekipmanı onarım hizmetleri sağlamaktadır. Bu üç hizmet, faaliyet bölümleri olarak tanımlanmıştır

Faaliyet Bölümlerine İlişkin Örnekler

Faaliyet Bölümü Türü	Örnekler
Coğrafi Bölgeler	Z Şirketi faaliyet bölümlerini müşterilerinin niteliği ve konumuna göre belirlemektedir: Avrupa, Asya, and Amerika
İş Bölümleri	X İşletmesinin üç bölümü vardır; Birinci bölüm kişilere, ikincisi şirketlere, üçüncüsü ise kamu kurumlarına ekipman satmaktadır. X İşletmesi, faaliyet bölümlerini bu bölümlere göre belirlemiştir.
Hizmetler	Y Şirketi, sunucu kiralama, çevrimiçi danışmanlık ve BT ekipmanı onarım hizmetleri sağlamaktadır. Bu üç hizmet, faaliyet bölümleri olarak tanımlanmıştır
Ürünler	D şirketi, taze süt ürünleri (süt, ekşi krema ve yoğurt), peynir ve diğer süt ürünlerini üretmektedir. Bu üç ürün grubu, işletmede faaliyet bölümleri olarak kabul edilir.

Faaliyet Bölümlerinin Ölçümü

- İşletme, faaliyet bölümlerine ilişkin bilgileri, bu faaliyet bölümlerinin UFRS 8'de belirtilen kriterleri karşılması koşuluyla, finansal tablo kullanıcılarına açıklar.
- Bunu belirlemek için, finansal tablo kullanıcılarına faaliyet bölümü ve faaliyet bölümünün hasılatı hakkında bilgi verilmeli, kâr (zarar) ve varlıklar belirlenen alt sınırlara göre ölçülmelidir.

Faaliyet Bölümlerinin Sayısal Alt Sınırları

Hasılat Testi

Bir Faaliyet bölümüne ilişkin hasılat $\geq$ Tüm faaliyet bölümlerinin toplam hasılatının %10

Faaliyet Bölümlerinin Sayısal Alt Sınırları

Hasılat Testi

Bir Faaliyet bölümüne ilişkin hasılat $\geq$ Tüm faaliyet bölümlerinin toplam hasılatının %10

Kâr / Zarar Testi

Bir faaliyet bölümünün kârı $\geq$ Tüm faaliyet bölümlerinin kâr toplamının %10'u

Bir faaliyet bölümünün zararı $\geq$ Tüm faaliyet bölümlerinin zarar toplamının %10'u

Faaliyet Bölümlerinin Sayısal Alt Sınırları

Hasılat Testi

Bir Faaliyet bölümüne ilişkin hasılat $\geq$ Tüm faaliyet bölümlerinin toplam hasılatının %10

Kâr / Zarar Testi

Bir faaliyet bölümünün kârı $\geq$ Tüm faaliyet bölümlerinin kâr toplamının %10'u

Bir faaliyet bölümünün zararı $\geq$ Tüm faaliyet bölümlerinin zarar toplamının %10'u

Varlık Testi

Bir faaliyet bölümünün varlıkları $\geq$ Tüm varlıkları %10'u

Raporlanabilir Bölüm Seçimi Adımları

1. Sayısal alt sınırlara göre faaliyet bölümü değerlendirmesi

2. Raporlanabilir faaliyet bölümlerinin seçimi

3. Raporlanabilir bölümler uyum değerlendirmesi, toplam hasılatın en az %75'i

4. Gerekli ek faaliyet bölümlerinin değerlendirilmesi

Raporlanabilir faaliyet bölümü seçimi için %75 test örneği

Raporlanabilir faaliyet Bölümlerinin seçimi

Seçili bölümlerden elde edilen hasılat:

A – 10.000 PB;

C – 15.000 PB.

Diğer bölümlerden elde edilen hasılat:

B – 4.200 PB

D – 4.000 PB

E – 4.400 PB

F – 4.200 PB

G – 3.200 PB

Raporlanabilir faaliyet bölümü seçimi için %75 test örneği

Raporlanabilir faaliyet Bölümlerinin seçimi

Seçili bölümlerden elde edilen hasılat:

- A – 10.000 PB;
- C – 15.000 PB.

Diğer bölümlerden elde edilen hasılat:

- B – 4.200 PB
- D – 4.000 PB
- E – 4.400 PB
- F – 4.200 PB
- G – 3.200 PB

%75'lik hasılat testleri

Tüm bölümlerin toplam hasılatı 45.000 PB'dir.

Hasılatı %75'i 33.750 PB'dir (45.000 PB x %75).

Seçilen bölümlerden elde edilen hasılat, toplam hasılatın ~%56'sıdır (25.000 PB / 45.000 PB).

%75 testini karşılamak için ek bölümler atanmalıdır.

Raporlanabilir faaliyet bölümü seçimi için %75 test örneği

Raporlanabilir faaliyet Bölmelerinin seçimi

Seçili bölümlerden elde edilen hasılat:

- A – 10.000 PB;
- C – 15.000 PB.

Diğer bölümlerden elde edilen hasılat:

- B – 4.200 PB
- D – 4.000 PB
- E – 4.400 PB
- F – 4.200 PB
- G – 3.200 PB

%75'lik hasılat testleri

Tüm bölümlerin toplam hasılatı 45.000 PB'dir. Hasılatı %75'i 33.750 PB'dir (45.000 PB x %75).

Seçilen bölümlerden elde edilen hasılat, toplam hasılatın yaklaşık %56'sıdır (25.000 PB / 45.000 PB).

%75 testini karşılamak için ek bölümler atanmalıdır.

Ek bölümlerin atanması

Yönetimin belirledikleri:
E bölümü önemlidir ve hasılat eşiği %10'a yakındır (yani yaklaşık %9,8'dir)
D ve G bölümlerinin doğası benzerdir ve bölümler tek bir bölümde birleştirilmelidir. O zaman yeni bölüm DG hasılatı toplam hasılatın %16'sıdır.

Sonuç olarak, raporlanabilir bölümler A, C, E, DG'dir ve hasılatları 36.600 PB'dir yaklaşık %81,3'tür.

Finansal Tabloların Hazırlanması İçin Gereken Prosedürler

- Raporlanabilir bölümlere ilişkin finansal tablo bilgilerini hazırlamadan önce, finansal verilerden yola çıkarak bilgilerin hesaplanması gerekir.
- Bu bilgiler, raporlanabilir bölümle ilgili farklı muhasebe unsurlarından (gelir, gider, yükümlülükler, varlıklar vb.) oluşmaktadır.

Bölümlere Göre Varlık ve Borçların Belirlenmesine İlişkin Örnekler

Öğeler	Faaliyet Bölümleri					
	A		B		C	
	20x1, PB	20x0, PB	20x1, PB	20x0, PB	20x1, PB	20x0, PB
Binalar	180,000	150,000	450,000	430,000	340,000	300,000
Makine- Techizat	25,000	30,000	90,000	100,000	70,000	60,000
Stoklar	2,000	1,000	22,000	22,000	12,000	15,000
Alacaklar	12,000	14,000	33,000	42,000	10,000	8,000
Uzun Vadeli Yab. Kaynak	80,000	65,000	250,000	160,000	130,000	133,000
Kısa Vadeli Yab. Kaynak	260,000	240,000	240,000	247,000	199,000	191,000

Açıklama Gereksinimleri Nelerdir?

Açıklama Gereksinimleri Nelerdir?

- Bölüm bilgileri, finansal tablo kullanıcılarına açıklanır.
- Finansal tablolarda bilgi sunulurken, raporlanan tutarlar finansal bilgilere dayanmalıdır.
- Ayrıca, raporlanabilir bölümlerin diğer önemli tutarları açıklanmalıdır.
- Bilginin miktarı, faaliyet bölümlerinin türüne bağlıdır.

Açıklama Gereksinimleri

Ürün Açıklaması

Hizmet Açıklaması

Coğrafik Alan Açıklaması

Başlıca Müşteri Açıklaması

Ürün/Hizmet Bilgisi

İşletme, her bir ürün/hizmet (veya bir grup benzer ürün/hizmet) için dış müşterilerden elde ettiği hasılat hakkında rapor vermelidir.

Bu tür bilgilerin hazırlanmasının maliyeti çok yüksekse, muafiyetler uygulanır.

Coğrafik Alan Bilgisi

İşletmeler, dış müşterilerinden elde edilen hasılatı şu şekilde raporlamalıdır:

- Kuruluşun bulunduğu ülkeye atfedilir.
- Yabancı ülkelere atfedilir. Eğer bir yabancı ülke önemliyse, söz konusu hasılat ayrıca açıklanmalıdır.

Coğrafik Alan Bilgisi

İşletmeler duran varlıkları (finansal araçlar, ertelenmiş vergi varlıkları, işten ayrılma sonrası sağlanan faydalar, hak ve sigortalar hariç) raporlamalıdır:

- Kuruluşun ülkesinde bulunur.
- Yabancı ülkelerde bulunur. Eğer bir yabancı ülke önemliyse, bu varlıklar ayrı olarak açıklanmalıdır.

Bu tür bilgilerin hazırlanmasının maliyeti çok yüksekse, muafiyetler uygulanır.

Başlıca Müşteri Bilgileri

Kuruluşlar, büyük müşterilere olan bağımlılık hakkında bilgi vermelidir. Bir dış müşteriden elde edilen gelir yüzde 10 veya daha yüksekse, bu durum aşağıdaki şekilde açıklanacaktır:

- Bu tür bir müşteriden elde edilen toplam hasılat tutarı belirlenir.
- Bu müşterinin hasılatını gösteren bir faaliyet bölümü veya bölümler tanımlanır.

Örnek

- Z İşletmesi petrol tedarik ediyor.
- İşletme yöneticisi artık faaliyet bölümlerine coğrafi faaliyetler aracılığıyla bakmaktadır.

Bölümler	Doğu Avrupa	Kuzey Avrupa	Batı Avrupa	Asya	Güney Amerika	Kuzey Amerika	Toplam
Hasılat, PB	50.000	55.000	120.000	45.000	50.000	280.000	600.000
Kâr (zarar), PB	-1.000	5.000	40.000	-14.000	-1.500	90.000	118.500
Varlıklar, PB	5.000	10.000	80.000	5.000	8.000	150.000	258.000

Örnek

Raporlanabilir bölümlerin aşağıdaki kriterleri karşılaması gerektiği bilinmektedir:

- Hasılat, tüm faaliyet bölümlerinin hasılatının %10'unu veya daha fazlasını temsil eder;

Örnek

Raporlanabilir bölümlerin aşağıdaki kriterleri karşılaması gerektiği bilinmektedir:

- Hasılat, tüm faaliyet bölümlerinin hasılatının %10'unu veya daha fazlasını temsil eder;
- Kâr veya zarar %10 veya daha fazlaysa:
  - o tüm kârlı faaliyetlerin toplam karından;
  - o tüm zararlı faaliyetlerin toplam kaybindan;

Örnek

Raporlanabilir bölümlerin aşağıdaki kriterleri karşılaması gerektiği bilinmektedir:

- Hasılat, tüm faaliyet bölümlerinin hasılatının %10'unu veya daha fazlasını temsil eder;
- Kâr veya zarar %10 veya daha fazlaysa:
  - o tüm kârlı faaliyetlerin toplam kârından;
  - o tüm zararlı faaliyetlerin toplam kaybından;
- Varlıklar, bölümlerin toplam varlıklarının %10'unu veya daha fazlasını oluşturur.

Örnek

Bölümler	Gelir Testi		Kâr / Zarar Testi				Varlık Testi	
	Tutar, PB	%	Kâr Yaratın Faaliyetler		Kâr Yaratmayan Faaliyetler		Tutar, PB	%
			Tutar, PB	%	Tutar, PB	%		
Doğu Avrupa	50.000	8,33			-1.000	6,06	5.000	1,94
Kuzey Avrupa	55.000	9,17	5.000	3,70			10.000	3,88
Batı Avrupa	120.000	20,00	40.000	<u>29,63</u>			80.000	<u>31,00</u>
Asya	45.000	7,50			-14.000	<u>84,85</u>	5.000	1,94
Güney Amerika	50.000	8,33			-1.500	9,09	8.000	3,10
Kuzey Amerika	280.000	46,67	90.000	<u>66,67</u>			150.000	<u>58,14</u>
Toplam	600.000	100,00	135.000	100,00	-16.500	100,00	258.000	100,00

Örnek

Bölümler	Gelir Testi		Kâr / Zarar Testi				Varlık Testi	
	Tutar, PB	%	Kâr Yaratın Faaliyetler		Kâr Yaratmayan Faaliyetler		Tutar, PB	%
			Tutar, PB	%	Tutar, PB	%		
Doğu Avrupa	50.000	8,33			-1.000	6,06	5.000	1,94
Kuzey Avrupa	55.000	9,17	5.000	3,70			10.000	3,88
Batı Avrupa	120.000	<u>20,00</u>	40.000	<u>29,63</u>			80.000	<u>31,00</u>
Asya	45.000	7,50			-14.000	<u>84,85</u>	5.000	1,94
Güney Amerika	50.000	8,33			-1.500	9,09	8.000	3,10
Kuzey Amerika	280.000	<u>46,67</u>	90.000	<u>66,67</u>			150.000	<u>58,14</u>
Toplam	600.000	100,00	135.000	100,00	-16.500	100,00	258.000	100,00

Örnek

Bölümler	Gelir Testi		Kâr / Zarar Testi				Varlık Testi	
	Tutar, PB	%	Kâr Yaratan Faaliyetler		Kâr Yaratmayan Faaliyetler		Tutar, PB	%
			Tutar, PB	%	Tutar, PB	%		
Doğu Avrupa	50.000	8,33			-1.000	6,06	5.000	1,94
Kuzey Avrupa	55.000	9,17	5.000	3,70			10.000	3,88
Batı Avrupa	120.000	<u>20,00</u>	40.000	<u>29,63</u>			80.000	<u>31,00</u>
Asya	45.000	7,50			-14.000	<u>84,85</u>	5.000	1,94
Güney Amerika	50.000	8,33			-1.500	9,09	8.000	3,10
Kuzey Amerika	280.000	<u>46,67</u>	90.000	<u>66,67</u>			150.000	<u>58,14</u>
Toplam	600.000	100,00	135.000	100,00	-16.500	100,00	258.000	100,00

Örnek

120.000 PB (Batı Avrupa) + 45.000 PB (Asya) + 280.000 PB
(Kuzey Amerika) = 445.000 PB

445.000 PB (Seçilen bölümlerin hasılatı / 600.000 PB (toplam
hasılat) x 100 = 74.17%

Örnek

➤ Alternatif 1

Bölümler	Gelir Testi		Kâr / Zarar Testi				Varlık Testi	
	Tutar, PB	%	Kâr Yaratan Faaliyetler		Kâr Yaratmayan Faaliyetler		Tutar, PB	%
			Tutar, PB	%	Tutar, PB	%		
Avrupa	225.000	<u>37,50</u>	44.000	<u>33,21</u>			95,000	<u>36.82</u>
Asya	45.000	7,50			-14.000	<u>100.00</u>	5,000	1.94
Amerika	330.000	<u>55,00</u>	88.500	<u>66,79</u>			158,000	<u>61.24</u>
Toplam	600.000	100,00	132.500	100,00	-14.000	100.00	258,000	100.00

Örnek

➤ Alternatif 2

$120.000 \text{ PB (Batı Avrupa)} + 45.000 \text{ PB (Asya)} + 280.000 \text{ PB (Kuzey Amerika)} + 55.000 \text{ PB (Kuzey Avrupa)} = 500.000 \text{ PB}$

$500.000 \text{ PB (seçilen bölümlerden elde edilen hasılat)} / 600.000 \text{ PB (toplam hasılat)} \times 100 = 83.33\%$

Örnek

- Yüzde 75'lik hasılat kriteri karşılanmazsa, yönetim ek bölümleri seçmek için ek kriterlere göre karar vermelidir.
- Son olarak, raporlanabilir bölümler seçildikten sonra, bölümlerle ilgili tüm finansal bilgiler finansal tablo kullanıcısına sunulmalıdır.

PASSFR.EU

A Digital Learning Platform for Generation Z:
Passport to IFRS®

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union